Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

12. svibnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sudska nadležnost i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Članak 7. točka 2. – Nadležnost u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima – Mjesto nastanka štete – Šteta koja se sastoji isključivo od financijskog gubitka”

U predmetu C-709/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), odlukom od 20. rujna 2019., koju je Sud zaprimio 25. rujna 2019., u postupku

Vereniging van Effectenbezitters

protiv

BP plc,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (izvjestitelj) i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Vereniging van Effectenbezitters, J. van der Beek, *advocaat*,

– za BP plc, W. H. van Hemel, A. F. J. A. Leijten, O. J. W. Schotel i J. S. Kortmann, *advocaten*,

– za Europsku komisiju, G. Wils, R. Troosters i M. Heller, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. prosinca 2020.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: nizozemski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 7. točke 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. te SL 2016., L 202, str. 57.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Vereniginga van Effectenbezitters (Udruženje vlasnika vrijednosnih papira; u daljnjem tekstu: VEB), sa sjedištem u Haagu (Nizozemska), i društva BP plc, koje posluje u cijelom svijetu i ima sjedište u Londonu (Ujedinjena Kraljevina), povodom odgovornosti potonjeg za štetu koju su pretrpjele osobe koje su stekle, držale ili prodale redovne dionice društva BP, osobito putem investicijskog računa u Nizozemskoj.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 15. i 16. Uredbe br. 1215/2012 glase:

„(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka jamče drukčije povezane čimbenike. Samostalno se mora utvrditi domicil pravne osobe, kako bi se zajednička pravila učinila transparentnijima i izbjegli sukobi nadležnosti.

(16) Pored domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove nadležnosti temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili zbog olakšavanja pravilnog sudovanja. Postojanje uske povezanosti trebalo bi osigurati pravnu sigurnost i spriječiti mogućnost da tuženik bude tužen pred sudom države članice u vezi kojeg mu nije bilo moguće razumno predvidjeti. Važno je, posebno u slučajevima u vezi izvanugovornih obveza koje nastaju iz povrede privatnosti i osobnih prava, uključujući klevetu.”

4 Poglavlje II. Uredbe br. 1215/2012, naslovljeno „Nadležnost”, sadržava, među ostalim, odjeljak 1., naslovljen „Opće odredbe”, i odjeljak 2., naslovljen „Posebna nadležnost”. Člankom 4. stavkom 1. te uredbe, koji se nalazi u navedenom odjeljku 1., određeno je:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

5 Članak 7. Uredbe br. 1215/2012, koji se nalazi u odjeljku 2. njezina poglavlja II., glasi:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

[…]

2. u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja;

[…]”

Nizozemsko pravo

6 Člankom 305.a knjige 3. Burgerlijk Wetboeka (Građanski zakonik), koji je stupio na snagu 1. srpnja 1994. (u daljnjem tekstu: BW), određuje se:

„1. Svaka institucija ili udruženje koje ima punu pravnu sposobnost može sudu podnijeti tužbu radi zastupanja sličnih interesa drugih osoba, pod uvjetom da takvo zastupanje provodi u skladu sa svojim statutom.

[…]

3. Tužba poput one predviđene stavkom 1. ne može se odnositi na […] novčanu naknadu štete.

[…]"

Glavni postupak i prethodna pitanja

7 VEB je udruženje koje ima punu pravnu sposobnost u skladu s nizozemskim pravom i čija je svrha, u skladu s njegovim statutom, zastupanje interesa vlasnika vrijednosnih papira. Ono, među ostalim, može pokrenuti kolektivne tužbe u smislu članka 305.a knjige 3. BW-a.

8 Društvo BP naftno je i plinsko društvo koje posluje u cijelom svijetu. Njegove redovne dionice uvrštene su na burze u Londonu i Frankfurtu (Njemačka). *American Depository Shares*, derivirane iz redovnih dionica, uvrštene su na burzu u New Yorku (Sjedinjene Američke Države).

9 Na platformi za bušenje nafte Deepwater Horizon u Meksičkom zaljevu, koja je bila u najmu društva BP, 20. travnja 2010. dogodila se eksplozija, koja je za posljedicu imala poginule i ranjene. Prouzročila je i štetu za okoliš.

10 VEB je 2015., na temelju članka 305.a knjige 3. BW-a, podnio rechtbanku Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska) kolektivnu tužbu protiv društva BP u ime osoba koje su tijekom razdoblja između 16. siječnja 2007. i 25. lipnja 2010. stekle, držale ili prodale redovne dionice društva BP putem investicijskog računa u Nizozemskoj ili investicijskog računa banke i/ili investicijskog društva sa sjedištem u Nizozemskoj (u daljnjem tekstu: dioničari društva BP).

11 U okviru tog postupka VEB je od rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) tražio da utvrdi:

– da su nizozemski sudovi međunarodno nadležni da odlučuju o tužbama dioničara društva BP za naknadu štete;

– da je rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) mjesno nadležan za te tužbe;

– da se nizozemsko pravo primjenjuje na tužbe za naknadu štete;

– da je društvo BP svojim dioničarima dostavilo netočne, nepotpune i zavaravajuće informacije, kao prvo, o svojem programu zaštite i održavanja prije izlijevanja nafte 20. travnja 2010. i/ili, kao drugo, o opsegu tog izlijevanja nafte i/ili, kao treće, o ulozi i odgovornosti društva BP u vezi s tim izlijevanjem nafte;

– da je društvo BP nezakonito postupalo prema dioničarima društva BP;

– da bi dioničari društva BP kupili ili prodali dionice društva BP po povoljnijoj cijeni ili ih uopće ne bi kupili ili prodali da društvo BP nije postupalo nezakonito;

– da postoji povezanost između, s jedne strane, nezakonitog postupanja društva BP i uvjeta kupnje i prodaje koji su iz njega proizišli te, s druge strane, štete koja je dioničarima društva BP nastala u razdoblju između 16. siječnja 2007. i 25. lipnja 2010.

12 Društvo BP osporavalo je nadležnost nizozemskog suda i istaknulo da on ne može temeljiti svoju nadležnost na Uredbi br. 1215/2012.

13 Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) proglasio se nenadležnim za odlučivanje o VEB-ovim zahtjevima. Gerechtshof Amsterdam (Žalbeni sud u Amsterdamu, Nizozemska) u žalbenom postupku potvrdio je tu odluku o nenadležnosti. Taj je sud smatrao da je u predmetnom slučaju riječ o isključivo financijskoj šteti koju su ulagači navodno pretrpjeli u Nizozemskoj zbog događaja odnosno radnji i/ili propusta društva BP koji nisu nastali u Nizozemskoj. Nastanak štete na investicijskom računu u Nizozemskoj ne pruža sam po sebi dovoljnu poveznicu za međunarodnu nadležnost nizozemskih sudova na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, s obzirom na to da su za to potrebne druge posebne okolnosti. To što društvo BP ima ulagače u cijelom svijetu, uključujući nizozemske ulagače, i što VEB zastupa interese velikog broja ulagača, od kojih većina domicil ima u Nizozemskoj, ne čini takve posebne okolnosti.

14 VEB je podnio žalbu u kasacijskom postupku sudu koji je uputio zahtjev, Hoge Raadu der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske).

15 Tom je žalbom VEB, među ostalim, istaknuo da su okolnosti u predmetnom slučaju usporedive s onima u predmetima u kojima su donesene presude od 28. siječnja 2015., Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) i od 12. rujna 2018., Löber (C-304/17, EU:C:2018:701), u kojima je Sud utvrdio da je nadležnost u mjestu tužiteljeva domicila opravdana ako je tužiteljev domicil doista i mjesto uzročnog događaja ili mjesto nastanka štete. VEB je tvrdio da do gubitka vrijednosti certifikatâ nije došlo zbog kretanja financijskih tržišta, nego zbog toga što je društvo BP dostavilo netočne, nepotpune i zavaravajuće informacije u vezi s izlijevanjem nafte, čime ono nije ispunilo svoje zakonske obveze izvješćivanja. Slijedom toga, dioničari su donijeli odluke o ulaganju koje ne bi donijeli da su im činjenice bile predstavljene na točan i potpun način. Čim je postala poznata točna informacija, vrijednost tih dionica je pala, uzrokujući time štetu. Budući da se dionicama ili barem potraživanjima dioničara u vezi s tim dionicama upravljalo (u korist ili na teret) i da su se nalazili na investicijskom računu u Nizozemskoj ili investicijskom računu banke i/ili investicijskog društva sa sjedištem u Nizozemskoj, šteta koja se sastojala od gubitka vrijednosti dionica zbog nezakonitog postupanja društva BP izravno se očitovala u Nizozemskoj na tom investicijskom računu. Zato VEB smatra da su nizozemski sudovi nadležni za odlučivanje o njegovim zahtjevima. Za tu nadležnost nizozemskih sudova nije potrebna nikakva posebna ili dodatna okolnost.

16 Društvo BP je u obranu svojega stajališta, među ostalim, tvrdilo da, u presudi od 28. siječnja 2015., Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), sama činjenica da je šteta nastala izravno na bankovnom računu u Austriji nije dovoljna da bi se priznala nadležnost austrijskih sudova. Navelo je da je rješenje iz te presude utemeljeno na okolnostima koje, kao cjelina, omogućavaju priznavanje nadležnosti suda prema tužiteljevu domicilu. Šteta koja je isključivo financijska, a koja nastaje izravno na tužiteljevu bankovnom računu, ne može se sama po sebi smatrati mjerodavnom poveznicom na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, čak i ako ne postoji rizik da oštećena stranka naknadno manipulira mjestom nastanka štete time što odluči otvoriti bankovni račun u državi po svojem izboru. Dakle, u nedostatku dodatnih okolnosti, sud mjesta u kojem se vodi bankovni račun nije nadležan. Prema mišljenju društva BP, njegovi su argumenti primjenjivi neovisno o kolektivnoj ili pojedinačnoj prirodi pokrenutog postupka.

17 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, činjenice o kojima je riječ u presudama od 28. siječnja 2015., Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) i od 12. rujna 2018., Löber (C-304/17, EU:C:2018:701) i one u sporu koji je u tijeku pred njim slične su po tome što su u tim trima predmetima ulagači pretrpjeli

isključivo financijsku štetu do koje je izravno došlo na bankovnom računu ili na investicijskom računu, pri čemu je ta šteta posljedica smanjenja vrijednosti vrijednosnih papira koji se kao imovina drže na tom bankovnom računu ili tom investicijskom računu.

18 Nasuprot tomu, te se činjenice razlikuju po tome što je financijska šteta o kojoj je riječ u glavnom postupku prouzročena time što je društvo BP – putem svojih priopćenja za medije, izvješća objavljivanih na svojoj internetskoj stranici, financijskih izvješća, godišnjih izvješća i javnih izjava čelnikâ – objavljivalo netočne, nepotpune i zavaravajuće informacije, a ne time što su se, kao u prvim dvama predmetima, takve informacije objavljivale na državnom području određene države članice. Također, sud koji je uputio zahtjev smatra da se u glavnom predmetu društvo BP, kada je objavljivalo te informacije, nije konkretno obraćalo nizozemskim ulagačima. Iz činjenica, kako ih je utvrdio Gerechtshof Amsterdam (Žalbeni sud u Amsterdamu), proizlazi da se glavni predmet ne odnosi na prodaju i kupnju financijskih proizvoda na nizozemskom sekundarnom tržištu, nego na kupnju redovnih dionica društva BP koje su uvrštene na burzu u Londonu ili u Frankfurtu, posredstvom investicijskog računa u Nizozemskoj ili investicijskog računa koji je otvorila banka i/ili investicijsko društvo sa sjedištem u Nizozemskoj.

19 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, presude od 28. siječnja 2015., Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) i od 12. rujna 2018., Löber (C-304/17, EU:C:2018:701) također se uvelike razlikuju od ovog predmeta po tome što je u potonjem riječ o kolektivnoj tužbi, zbog čega mogu nastati dodatni problemi s utvrđivanjem mjesta u kojem je došlo do štete. Budući da takva tužba služi zaštiti sličnih interesa, zanemaruju se pojedinačne okolnosti oštećenih stranaka. Budući da u kolektivnoj tužbi nisu razmatrane posebnosti pojedinačnih transakcija, pitanje je trebaju li – i, u slučaju potvrdnog odgovora, kako – po potrebi biti utvrđene specifične dodatne okolnosti.

20 Taj sud navodi da, pod pretpostavkom da je nizozemski sud pred kojim je pokrenut postupak nadležan za odlučivanje o VEB-ovim zahtjevima u okviru kolektivne tužbe na temelju članka 305.a knjige 3. BW-a i da utvrdi da je društvo BP postupalo nezakonito u odnosu na svoje dioničare, ti dioničari mogu po toj osnovi pojedinačno pokrenuti novi postupak u svrhu isplate novčane naknade štete. U tom je slučaju važno znati mogu li se takve tužbe podnijeti sudu koji je nadležan za odlučivanje o kolektivnoj tužbi. To se pitanje može postaviti ako se domicil dioničara društva BP ili mjesto u Nizozemskoj njegova bankovnog računa i/ili njegova investicijskog računa nalazi izvan područja suda pred kojim je pokrenut postupak. Osim toga, postavlja se pitanje o tome koji čimbenik ili čimbenici utvrđuju nacionalnu mjesnu nadležnost.

21 U tim je okolnostima Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. (a) Treba li članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da izravan nastanak isključivo financijske štete na investicijskom računu u Nizozemskoj ili investicijskom računu banke i/ili investicijskog društva sa sjedištem u Nizozemskoj koja je posljedica odluka o ulaganju donesenih pod utjecajem općih, ali netočnih, nepotpunih i zavaravajućih informacija međunarodnog poduzeća uvrštenog na burzama koje su objavljene diljem svijeta pruža dovoljnu poveznicu za međunarodnu nadležnost nizozemskog suda u mjestu nastanka štete (*Erfolgsort*)?

(b) Ako ne, jesu li potrebne dodatne okolnosti koje opravdavaju nadležnost nizozemskih sudova te o kojim je okolnostima u tom slučaju riječ? Jesu li sljedeće dodatne okolnosti – odnosno to što društvo BP ima ulagače u cijelom svijetu, uključujući nizozemske ulagače, i to što VEB zastupa interese velikog broja ulagača koji svoj domicil imaju uglavnom u Nizozemskoj, to što nagodba koju je društvo BP sklopilo s drugim dioničarima u Sjedinjenim Američkim Državama nije bila ponuđena ulagačima čije interese zastupa VEB i što u Europi nije vođen nikakav drugi sličan postupak i, naposljetku, to što među dioničarima koje zastupa VEB ima potrošača i što je Uredbom br. 1215/2012 predviđena posebna pravna zaštita za potrošače – dovoljna osnova za nadležnost nizozemskog suda?

2. Mijenja li se odgovor na prvo prethodno pitanje ako je riječ o tužbi koju je na temelju članka 305.a knjige 3. BW-a podnijelo udruženje čiji je cilj da u skladu sa svojim pravom zastupa kolektivne interese ulagača koji su pretrpjeli štetu u smislu prvog prethodnog pitanja, što, među ostalim, dovodi do toga da nisu utvrđeni ni pojedini domicili tih ulagača ni posebne okolnosti pojedinačnih kupnji odnosno pojedinačnih odluka da se ne prodaju dionice koje se već drže?

3. Ako je nizozemski sud na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 nadležan da odlučuje o tužbi podnesenoj u skladu s člankom 305.a knjige 3. BW-a, ima li dotični sud na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 također međunarodnu i nacionalnu mjesnu nadležnost da odlučuje o svim naknadnim pojedinačnim tužbama za naknadu štete ulagača koji su pretrpjeli štetu u smislu prvog prethodnog pitanja?

4. Ako dotični nizozemski sud u smislu trećeg prethodnog pitanja ima međunarodnu, ali nema nacionalnu mjesnu nadležnost da odlučuje o svim pojedinačnim tužbama za naknadu štete ulagača koji su pretrpjeli štetu u smislu prvog prethodnog pitanja, određuje li se nacionalna mjesna nadležnost prema domicilu oštećenog ulagača, sjedištu banke u kojoj se vodi osobni bankovni račun tog ulagača ili sjedištu banke u kojoj se vodi investicijski račun ili se u obzir uzima neka druga poveznica?”

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

22 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da izravan nastanak isključivo financijske štete na investicijskom računu – koja je posljedica odluka o ulaganju donesenih pod utjecajem informacija međunarodnog društva uvrštenog na burzu, koje su lako dostupne na globalnoj razini, ali su netočne, nepotpune i zavaravajuće – omogućuje, u određenim okolnostima, da se s obzirom na nastanak štete utvrdi međunarodna nadležnost suda države članice u kojoj se nalazi sjedište banke ili investicijskog društva u čijem je registru upisan račun, ako navedeno društvo nije podlijegalo zakonskim obvezama objavljivanja u toj državi članici.

23 Uvodno valja podsjetiti na to da – s obzirom na to da se, u skladu s uvodnom izjavom 34. Uredbe br. 1215/2012, njome stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.), koja je sama zamijenila Konvenciju od 27. rujna 1968. o sudskoj nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena naknadnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji – tumačenje Suda u pogledu odredaba potonjih pravnih instrumenata vrijedi i za Uredbu br. 1215/2012, kad se te odredbe mogu smatrati „jednakovrijednima”. Takav je pak slučaj s člankom 5. točkom 3. te konvencije, kako je izmijenjena, i Uredbe br. 44/2001, s jedne strane, te s člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012, s druge strane (presuda od 9. srpnja 2020., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, t. 22.).

24 Također treba podsjetiti na to da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pravilo o posebnoj nadležnosti, predviđeno člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012, treba autonomno i usko tumačiti (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 17. i navedenu sudsku praksu).

25 Naime, nadležnost predviđena člankom 4. Uredbe br. 1215/2012, to jest nadležnost sudova države članice na čijem području tuženik ima domicil, opće je pravilo. Navedena uredba predviđa pravila o posebnoj i isključivoj nadležnosti upravo odstupajući od tog općeg pravila u taksativno navedenim slučajevima u kojima tuženik može ili mora, ovisno o slučaju, biti tužen pred sudom druge države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 18. i navedenu sudsku praksu).

26 Međutim, kao što je to Sud u više navrata presudio, pojam „mjesto u kojem je nastala štetna radnja”, u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, odnosi se istodobno na mjesto nastanka štete i mjesto uzročnog događaja zbog kojeg je ta šteta nastala, tako da bi tuženik mogao biti tužen, prema tužiteljevu izboru, pred sudom jednog ili drugog od navedenih mjesta (presuda od 9. srpnja 2020., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, t. 23. i navedena sudska praksa).

27 Taj pojam „mjesto u kojem je nastala štetna radnja” iz članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1215/2012 ipak se ne smije tumačiti na ekstenzivan način do te mjere da uključuje svako mjesto na kojem se mogu osjetiti štetne posljedice događaja koji je već u stvarnosti prouzročio štetu koja je nastupila na drugom mjestu (presuda od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 23. i navedena sudska praksa).

28 Sud je također istaknuo da navedeni pojam ne upućuje na tužiteljev domicil u kojem se nalazi pretežiti dio njegove imovine isključivo na temelju činjenice da je ondje pretrpio financijsku štetu zbog gubitka dijelova imovine do kojeg je došlo i koji je pretrpio u drugoj državi članici (presude od 10. lipnja 2004., Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, t. 21. i od 16. lipnja 2016., Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, t. 35.).

29 Iako sama činjenica da financijske posljedice pogađaju tužitelja ne opravdava dodjeljivanje nadležnosti sudovima njegova domicila, takvo je dodjeljivanje nadležnosti opravdano ako je mjesto tužiteljeva domicila doista i mjesto uzročnog događaja ili mjesto nastanka štete (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 24. i 25. i navedenu sudsku praksu).

30 U ovom slučaju predmet je glavnog postupka utvrđivanje mjesta nastanka štete.

31 Iz sudske prakse Suda proizlazi da je mjesto nastanka štete ono u kojem se navodna šteta konkretno manifestira (presuda od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 27. i navedena sudska praksa).

32 U tom je pogledu Sud već presudio da nije isključeno da su sudovi tužiteljeva domicila, s obzirom na nastanak štete, nadležni voditi postupak povodom tužbe kojom se želi utvrditi odgovornost za štetu izdavatelja certifikata na temelju prospekta koji se na njega odnosi kao i po osnovi povrede drugih obveza obavještavanja kojima taj izdavatelj podliježe, osobito ako navodna šteta izravno nastane na tužiteljevu bankovnom računu kod banke sa sjedištem na području nadležnosti tih sudova (presuda od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 28. i navedena sudska praksa).

33 Naime, tako utvrđeno mjesto nastanka štete odgovara cilju Uredbe br. 1215/2012 da se pojača pravna zaštita osoba sa sjedištem u Uniji tako da se istodobno omogući i tužitelju da lako utvrdi sud pred kojim može pokrenuti postupak i tuženiku da razumno predvidi pred kojim sudom može biti tužen, s obzirom na to da izdavatelj nekog certifikata koji ne poštuje svoje obveze u vezi s prospektom, a odluči notificirati prospekt u vezi s tim certifikatom u drugim državama članicama, mora očekivati da će nedovoljno informirani subjekti s domicilom u tim državama članicama uložiti u taj certifikat i pretrpjeti štetu (vidjeti u tom smislu presude od 28. siječnja 2015., Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, t. 56. i od 12. rujna 2018., Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, t. 35.).

34 Valja primijetiti da taj cilj predvidljivosti nije osiguran na isti način kada u državi članici u kojoj se nalazi investicijski račun koji je poslužio za kupnju vrijednosnih papira uvrštenih na burzama u drugoj državi izdavatelj tih vrijednosnih papira ne podliježe zakonskim obvezama objavljivanja. Naime, kao što

je to u točki 29. svojeg mišljenja istaknuo nezavisni odvjetnik, kriteriji u vezi s domicilom i utvrđivanjem mjesta računa dioničarâ ne dopuštaju društvu izdavatelju predviđanje o međunarodno nadležnim sudovima pred kojima bi moglo biti tuženo, što je u suprotnosti s ciljem iz uvodne izjave 16. Uredbe br. 1215/2012 da se, kako bi se zajamčilo načelo pravne sigurnosti, spriječi mogućnost da tuženik bude tužen pred sudom države članice koji mu nije bilo moguće razumno predvidjeti.

35 Iz toga slijedi da, u slučaju društva koje je uvršteno na burzu poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, s obzirom na nastanak štete može biti utvrđena samo nadležnost sudova država članica u kojima je to društvo, u svrhu svojeg uvrštenja na burzu, ispunilo zakonske obveze objavljivanja. Naime, takvo društvo jedino u tim državama članicama može razumno predvidjeti postojanje tržišta ulaganja i nastanak svoje odgovornosti.

36 Naposljetku, kad je riječ o tome u kojoj mjeri kolektivna priroda tužbe kao što je ona koja je podnesena u glavnom postupku omogućuje da se zanemari domicil ulagačâ, valja utvrditi da iz prethodnih razmatranja proizlazi da domicil sam po sebi nije odlučujući za utvrđivanje mjesta u kojem je nastala štetna radnja, u skladu s člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012.

37 Slijedom navedenog, na prvo i drugo postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da izravan nastanak isključivo financijske štete na investicijskom računu – koja je posljedica odluka o ulaganju donesenih pod utjecajem informacija međunarodnog društva uvrštenog na burzu, koje su lako dostupne na globalnoj razini, ali su netočne, nepotpune i zavaravajuće – ne omogućuje da se s obzirom na nastanak štete utvrdi međunarodna nadležnost suda države članice u kojoj se nalazi sjedište banke ili investicijskog društva u čijem je registru upisan račun, ako navedeno društvo nije podlijegalo zakonskim obvezama objavljivanja u toj državi članici.

Treće i četvrto pitanje

38 Svojim trećim i četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita je li, u slučaju da je nadležan za odlučivanje o kolektivnoj tužbi koja je podnesena u glavnom postupku, na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, nadležan i za odlučivanje o tužbama za naknadu štete koje naknadno i pojedinačno podnesu ulagači.

39 Valja, međutim, navesti da iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se glavni postupak ne odnosi na takve pojedinačne tužbe za naknadu štete. Iz toga slijedi da su ta pitanja u toj fazi spora hipotetska i odgovor na njih nije nužan za rješenje spora. U tim okolnostima, s obzirom na to da je funkcija koja je povjerena Sudu da pridonosi sudovanju u državama članicama, a ne da iznosi savjetodavna mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima, navedena su pitanja nedopuštena (vidjeti po analogiji presudu od 26. studenoga 2020., Sögård Fastigheter, C-787/18, EU:C:2020:964, t. 76., 80. i 81.).

Troškovi

40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 7. točku 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da izravan nastanak isključivo financijske štete na investicijskom računu – koja je posljedica odluka o ulaganju donesenih pod utjecajem informacija međunarodnog

društva uvrštenog na burzu, koje su lako dostupne na globalnoj razini, ali su netočne, nepotpune i zavaravajuće – ne omogućuje da se s obzirom na nastanak štete utvrdi međunarodna nadležnost suda države članice u kojoj se nalazi sjedište banke ili investicijskog društva u čijem je registru upisan račun, ako navedeno društvo nije podlijegalo zakonskim obvezama objavljivanja u toj državi članici.

Potpisi